

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 90 § lagen om fiske 1951 och lagen om fiske 1982

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition ingår förslag om att till lagen om fiske av år 1982 fogas en definition på yrkesfiskare. Det föreslås även att det till lagen fogas stadganden som gör det möjligt för jord- och skogsbruksministeriet att meddela förbud mot användning av fångstredskap och fiskemetoder som medför risker för att utrotningshotande djurarter inte skall kunna bevaras inom visst vattenområde.

Ytterligare föreslås att stadgandena i lagen om fiske 1951 och lagen om fiske 1982 om förebyggande av fisk- och kräftsjukdomar kompletteras så att rom av fisk och kräfta ifråga om risker för spridning sjukdomar och parasiter jämföras med fisk och kräfta.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart de har antagits och blivit stadfästa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och praxis

Det viktigaste målet för lagen om fiske (286/82, nedan lagen om fiske 1982) är att reglera fiskerätten, fiskemetoder, värden av fiskbestånden samt fiskeriförvaltningen. Syftemålet med lagen är även att eftersträva största möjliga bestående produktivitet hos vattenområdet genom att iaktta principen om hållbart nyttjande vid utnyttjandet av fiskbestånden.

En viktig princip i lagen om fiske 1982 är strävan att förbättra förutsättningarna för yrkesfisket. Även det år 1993 till 6 § lagen om fiske 1982 fogade 4 mom. har samma syfte. Enligt momentet är det endast yrkesfiskare som får använda för yrkesmässigt fiske avsedda fångstredskap inom allmänt vattenområde i havet och inom Finlands fiskozon. Enligt nämnda lagrum utfärdas närmare stadganden om fångstredskap för yr-

kesmässigt fiske genom förordning.

På grund av de år 1993 gjorda ändringarna i lagen om fiske 1982 gjordes det även ändringar i förordningen om fiske (1116/82). Då fogades en definition på yrkesfiskare till 1 §. Därtill fogades en ny 8 a § till förordningen. I den definierades för yrkesmässigt fiske avsedda fångstredskap. Nämnda lagrum i förordningen om fiske har ånyo ändrats 1994.

Enligt 1 § 2 mom. förordningen om fiske avses med yrkesfiskare person som bedriver fiske och därav får sin utkomst eller väsentlig del av den. En person anses få sin utkomst eller väsentlig del av den av fiske, om inkomsten av fiske är minst 20 procent av totalinkomsterna. Som yrkesfiskare anses inte en person som är heltidsanställd i tjänste- eller arbetsförhållande. Som yrkesfiskare anses dock en person som är anställd i arbetsförhållande som fiskare och av fiske får

inkomst av ovan nämnd storlek.

I 8 a § förordningen om fiske definieras i 6 § 4 mom. lagen om fiske 1982 nämnda fångstredskap för yrkesmässigt fiske. Sådana är över 1,5 meter hög storryssa, not och trål, ett eller flera krokfångstredskap med sammanlagt mer än 250 krokar per fångstlag samt förankrade flytnät eller drivgarn med en sammanlagd längd över 900 meter per fångstlag.

I ett ärende som gällde klagan har riksdagen justitieombudsman den 26 maj 1995 tagit ståndpunkten att en begränsning av användningen av de i 6 § 4 mom. lagen om fiske 1982 avsedda fångstredskapen för enbart yrkesfiskare förutsätter att begreppet yrkesfiskare definieras i lag. Riksdagens justitieombudsman har därtill i sin skrivelse hänvisat till 92 § 2 mom. regeringsformen och framhållit att begränsningen gällande heltidsanställda i tjänste- eller arbetsförhållande inte bör tillämpas emedan den inte är grundad på lag eller i lag givet bemyndigande.

I 37 § lagen om fiske 1982 stadgas om meddelande av vissa begränsningar av fisket. Med stöd av paragrafens 2 mom. kan fiskeområdet, om särskilda förhållanden inom ett visst vattenområde eller viktiga synpunkter i anslutning till värden av fiskbeståndet det förutsätter, för viss tid förbjuda användningen av ett visst fångstredskap eller visst fiskesätt inom området.

Med stöd av 95 § lagen om fiske 1982 kan jord- och skogsbruksministeriet för förebyggande av fisk- och kräftsjukdomars spridning eller för bevarande av fisk- och kräftbestånd för viss tid eller tillsvidare meddela förbud eller bestämmelser rörande bl.a. import, export, transport, lagring och saluföring av fisk eller kräftor. Meddelande av förbud och begränsningar för mjölke och rom med stöd av stadganden i nämnda lag om fiske lämnar däremot rum för tolkning. För omplantering av fisk eller kräftor skall dock enligt lagens 121 § tillstånd inhämtas av landsbygdsnäringsdistriktet.

I 90 § lagen om fiske (503/51, nedan lagen om fiske 1951), som tillämpas inom Enare, Enontekis och Utsjoki kommuner, ingår stadganden om förebyggande av fisk- och kräftsjukdomars spridning som motsvarar stadgandena i 95 § lagen om fiske av år 1982. Inom Tana älvs fiskeområde tillämpas därtill med stöd av överenskommelse om

fiske mellan Finland och Norge (FördrS 18/78, ändr. FördrS 33/84) en gemensam fiskeristadga för Tana älvs fiskeområde. Den har i Finland bringats i kraft genom förordningen om ikraftträdande av överenskommelsen med Norge angående gemensam fiskeristadga för Tana älvs fiskeområde och den därtill anslutna fiskeristadgan, samt av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen och fiskeristadgan (1198/89). Enligt artikel 11 i den gemensamma fiskeristadgan förbinder sig avtalsparterna att skrida till åtgärder för att förebygga fisksjukdomars, fiskparasiters och nya fiskarters spridning i Tana älvs vattendrag. Inom flodområdet för Tana älvs vattendrag får kläckning av fiskrom eller fiskodling inte ske utan medgivande av jord- och skogsbruksministeriet. All slags utplantering av fisk är förbjuden i älvar och sjöar inom det område där laxen stiger. Det är även förbjudet att omplantera fisk i andra älvar och sjöar inom flodområdet för Tana älvs vattendrag utan tillstånd av jord- och skogsbruksministeriet. Tillstånd beviljas endast för omplantering och utplantering av lokala fiskbestånd som förekommer naturligt inom Tana älvs vattendrag. Nämnda bestämmelser om begränsningar ingår sådana i förordningen om fiskeristadga för sidovattendrag inom Tana älvs fiskeområde (405/90).

2. Lagstiftningen i vissa andra länder

2.1. Sverige

Enligt 6 § i Sveriges fiskelag (SFS 1993:787) avses med yrkesmässigt fiske sådant fiske som bedrivs med stöd av licens för yrkesmässigt fiske. Enligt 30 § i lagen kan licens för yrkesmässigt fiske beviljas sådan i Sverige permanent bosatt person för vars utkomst fisket har en väsentlig betydelse. Licensen beviljas för viss tid. När beviljande av licens för yrkesfiske provas första gången skall fiskbeståndens omfattning beaktas. Fiskelicens kan även annulleras. Enligt 28 § i lagen kan regeringen eller av regeringen förordnad myndighet meddela bestämmelser om de förutsättningar under vilka fisk får utplanteras, omplanteras eller odlas.

Enligt 2 § i Sveriges fiskeförordning (SFS 1993:1097) kan länsstyrelsen inte bevilja

tillstånd att lägga ut fasta fångstredskap åt andra än yrkesfiskare som innehar fiskelicens. Enligt 14 § i förordningen får fritidsfiskare inte fiska med långrev som innehåller mera än 100 krokar eller med nät som har en sammanlagd längd om högst 180 meter.

2.2. Danmark

Enligt 3 § i den lag som reglerar havsfisket i Danmark (Lov 1986-06-04 nr 306) är förutsättningen för registrering som yrkesfiskare, att vederbörande person är infödd dansk eller annars har bott utan avbrott i Danmark minst två år före registreringen, under de närmast föregående 12 månaderna har arbetat i arbetsförhållande som yrkesfiskare och under nämnda tid har erhållit minst 3/5 av sina totala inkomster av yrkesfiske. Enligt dansk lagstiftning får yrkesmässiga fångstredskap användas enbart av yrkesfiskare. Enligt 8 § i den danska lagen för reglering av havsfisket får inte andra än de i 3 § avsedda personerna fiska inom Danmarks fiskezon utan tillstånd av fiskerimisteriet. Enligt lagens 11 § är dock mete och pilkfiske samt fiske med andra motsvarande lätta fiskeredskap tillåtet.

2.3. Europeiska gemenskapen

Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik och de förordningar som reglerar denna berör i kommersiellt syfte bedrivet fiske, vattenbruk, fiskhandel samt hygieniska krav på fiskeri- och vattenbruksprodukter och på hanteringen ombord på fiskefartygen. Enligt artikel 2.2 i rådets förordning (EEG) nr 3760/92 om ett gemenskapssystem för fiske och vattenbruk skall medlemsstaterna likväl övervaka att det utöver det yrkesmässiga fisket bedrivna övriga fisket inte hotar bevarandet och vården av de fiskeresurser som berörs av den gemensamma fiskeripolitiken.

3. Föreslagna ändringar

3.1. Lagen om fiske 1982

Fisken är förnybar naturresurs som kan utnyttjas enligt principen för hållbart nyttjande. Fiskbestånden tål inte ett obegränsat fiske. Därför bör fisketrycket regleras.

Fisket bör med hänsyn till fiskmarknadens funtionsduglighet ske med ändamålsenliga metoder och så kontinuerligt som möjligt. Bästa sättet att trygga detta är att de näringsidkare som bedriver yrkesmässigt fiske själva för ut fiskeprodukterna på marknaden. Yrkesfiskarna har även i praktiken fiskat största delen av den fisk som kommit ut på marknaden.

I Finland kan i princip vem som helst bli yrkesfiskare. Det yrkesmässiga fisket stöds av Europeiska unionen genom strukturpolitiska åtgärder samt därtill med vissa rent nationella förmåner. Yrkesfiskarna har även enligt lagen om fiske 1982 vissa förmånsrätter. Samtliga nämnda skäl bidrar till att det är nödvändigt att veta vem som kan anses vara yrkesfiskare.

Definitionen av yrkesfiskare finns för närvarande i förordningen. På grund av sin rättverkan föreslås att definitionen intas i lagen. Definitionen skall tas in i den 6 a § som fogas till lagen om fiske 1982.

När definitionen utarbetades var utgångspunkten den att det yrkesmässiga fisket skall vara av väsentlig betydelse för vederbörande persons utkomst. Fiske som bedrivs i rekreationssyfte kan, även om fångsten säljs, inte vara yrkesfiske. Även med hänsyn till fiskmarknadernas stabilitet kan inte fritidsfiskares slumpmässiga försäljning av fisk anses vara önskvärd.

Av tradition har gränsdragningen mellan det yrkesmässiga fisket och fritidsfisket varit svävande i Finland. Med tanke på verkställigheten av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen bör denna gränsdragning i dagens situation göras tillräckligt entydig.

Å andra sidan är det klart att även en person som endast får en del av sin utkomst av fiske skall anses vara yrkesfiskare. I de flesta fall erhåller en fiskare av denna kategori den övriga delen av sin utkomst av någon annan landsbygdsnäring. När det i många fall är fråga om personer med relativt blygsamma inkomster kan även en mindre fiskeinkomst vara av betydelse för dem. Sålunda har det ansetts att en lämplig nedre gräns för en yrkesfiskare är att 30 procent av utkomsten härrör sig från fisket.

Draghållfastheten för materialet i fångstredskapen har ökat väsentligt med nya material som tagits fram för redskapen. Nät och andra fångstredskap har blivit så starka att

t.o.m. saimenvikare förgåtts efter att ha fastnat i dem. För att skydda saimenvikare och andra utrotningshotade djurarter är det nödvändigt att begränsa den praktiska användningen av vissa fångstredskap och fångstsätt. Fastställandet av begränsningar i dessa situationer förutsätter att synpunkter med större bärvidd än fiskerihushållningen beaktas. För att de naturskyddssynpunkter som gäller för skyddet av utrotningshotade djurarter i fortsättningen skall beaktas i tillräckligt hög grad bör det i lagen om fiske tas in stadganden som ger jord- och skogsbruksministeriet möjligheter att meddela förbud eller på annat sätt begränsa användningen av vissa fångstredskap eller fiskesätt när bevarandet av utrotningshotade djurarter så förutsätter. Det föreslås att ett stadgande om detta fogas som ett nytt 3 mom. till 37 §.

I 95 § lagen om fiske 1982 finns stadganden om de begränsningar som kan meddelas för att förebygga spridning av smittsamma fisk- och kräftsjukdomar. Jord- och skogsbruksministeriet kan meddela förbud eller bestämmelser rörande import, export, transport, lagring och saluföring av fisk och kräftor samt rörande redskap som använts vid fångst eller annan hantering av fisk. Smittsamma sjukdomar sprids dock tyvärr även via rom. Därför föreslås att rommen fogas till objekten för begränsningar eftersom den är helt jämbördig med de andra objekten i fråga om spridning av sjukdomar.

3.2. Lagen om fiske 1951

Tillsvidare tillämpas ännu lagen om fiske av år 1951 i Enare, Enontekis och Utsjoki kommuner. I lagens 90 § ingår stadganden om förebyggande av fisk- och kräftsjukdomars spridning som motsvarar stadgandena i 95 § i lagen om fiske 1982. Med hänvisning till det som framförts ovan i avsnitt 3.1. föreslås att också lagen om fiske 1951 ändras på motsvarande sätt.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Ekonomiska verkningar har propositionen

närmast för fisk- och kräftodling. Om användningen av rom begränsas på grund av risker för sjukdomar kringskärs även verksamhetsmöjligheterna för en företagare som odlar fisk och kräftor och därmed kan intäkterna av fisk- och kräftodling minska. Uteblivna intäkter ersätts inte med statsmedel emedan ingen har subjektiv rätt att bedriva sådan verksamhet som kan ge upphov till en allmän risk för fisk- eller kräftstammens fortbestånd.

4.2. Verkningar på miljön

Genom de åtgärder som föreslås i propositionen förebyggs smittsamma fisk- och kräftsjukdomars samt fisk- och kräftparasiters spridning och skyddas fisk- och kräftbeståndet. Därtill blir fisketrycket i någon mån lättare.

4.3. Verkningar på olika medborgargrupperns ställning

Att nivån på den författning i vilken begreppet yrkesfiskare definieras ändras innebär inte i praktiken väsentliga förändringar i medborgarnas ställning.

5. Närmare stadganden och bestämmelser

Avsikten är att beroende på ändringen av lagen om fiske 1982 ändras också förordningen om fiske så att 1 § 2 mom., som innehåller stadgandet med definitionen av begreppet yrkesfiskare, upphävs såsom onödigt. Andra ändringar av förordningen om fiske ger inte denna proposition anledning till.

6. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om fiske

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 16 april 1982 om fiske (286/82) 95 § 2 mom., samt
fogas till lagen en ny 6 a § och till 37 §, sådan den lyder i lag av den 22 december 1993
(1355/93), ett nytt 3 mom. som följer:

6 a §

Med yrkesfiskare avses en person som bedriver fiske och därav får sin utkomst eller en väsentlig del av den. En person anses få sin utkomst eller en väsentlig del av den av fiske, om den i statsbeskattningen beskattningsbara inkomsten av fiske är minst 30 procent av de i statsbeskattningen beskattningsbara totalinkomsterna.

37 §

Jord- och skogsbruksministeriet kan för viss tid förbjuda användningen av fångstredskap av viss typ eller av visst fiskesätt när inom ett visst vattenområde bevarandet av

en utrotningshotad djurstam som förekommer inom området kräver det.

95 §

För förebyggande av smittsamma fisk- och kräftsjukdomars spridning eller för bevarande av fisk- och kräftbestånd kan jord- och skogsbruksministeriet för viss tid eller tills vidare meddela förbud eller bestämmelser rörande export och import samt transport, lagring och saluföring av fisk, kräftor och rom eller rörande hantering eller flyttning till annan ort av redskap som använts vid fångst, lagring och transport av sådana.

Denna lag träder i kraft den 19 .

2.

Lag**om ändring av 90 § lagen om fiske**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 september 1951 om fiske (503/51) 90 § 2 mom., sådant det lyder i lag
av den 10 januari 1964 (4/64), som följer:

90 §

För förebyggande av smittsamma fisk- och
kräftsjukdomars spridning eller för beva-
rande av fisk- eller kräftbeståndet kan jord-
och skogsbruksministeriet för viss tid eller
tillsvidare meddela förbud eller bestämmel-

ser rörande transport, lagring och saluföring
samt export och import av fisk, kräftor och
rom eller rörande hantering eller flyttning
till annan ort av redskap, som använts vid
fångst, lagring och transport av sådana.

_____ Denna lag träder i kraft den 19 .

Helsingfors den 8 december 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Jord- och skogsbruksminister *Kalevi Hemilä*

1.

Lag**om ändring av lagen om fiske**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 16 april 1982 om fiske (286/82) 95 § 2 mom., samt
fogas till lagen en ny 6 a § och till 37 §, sådan den lyder i lag av den 22 december 1993
(1355/93), ett nytt 3 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse***6 a §**

Med yrkesfiskare avses en person som bedriver fiske och därav får sin utkomst eller en väsentlig del av den. En person anses få sin utkomst eller en väsentlig del av den av fiske, om den i statsbeskattningen beskattningsbara inkomsten av fiske är minst 30 procent av de i statsbeskattningen beskattningsbara totalinkomsterna.

37 §

Jord- och skogsbruksministeriet kan för viss tid förbjuda användningen av fångstredskap av viss typ eller av visst fiskesätt när inom ett visst vattenområde bevarandet av en utrotningshotad djurstam som förekommer inom området kräver det.

95 §

För förebyggande av smittsamma fisk- och kräftsjukdomars spridning eller för bevarande av fisk- och kräftbestånd kan jord- och skogsbruksministeriet för viss tid eller tills vidare meddela förbud eller bestämmelser rörande import och export samt transport, lagring och saluföring av fisk eller kräftor eller rörande hantering eller flyttning till annan ort av redskap som använts vid fångst, lagring och transport av sådana.

För förebyggande av smittsamma fisk- och kräftsjukdomars spridning eller för bevarande av fisk- och kräftbestånd kan jord- och skogsbruksministeriet för viss tid eller tills vidare meddela förbud eller bestämmelser rörande export och import samt transport, lagring och saluföring av fisk, kräftor och rom eller rörande hantering eller flyttning till annan ort av redskap som använts vid fångst, lagring och transport av sådana.

Denna lag träder i kraft den 19 .

2.

Lag**om ändring av 90 § lagen om fiske**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 september 1951 om fiske (503/51) 90 § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 10 januari 1964 (4/64), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

90 §

Till förebyggande av smittsamma fisk- och kräftsjuksdomars spridning eller för bevarande av fisk- eller kräftbeståndet må lantbruksministeriet meddela för viss tid eller tillsvidare *gällande* förbud eller *inskränkande* bestämmelser rörande forsling, hållande i förråd och saluföring samt in- och utförsel av fisk och kräftor eller beträffande flyttning från en ort till en annan av redskap, som använts till fångst, förvaring och forsling av desamma.

För förebyggande av smittsamma fisk- och kräftsjuksdomars spridning eller för bevarande av fisk- eller kräftbeståndet *kan jord- och skogsbruksministeriet* för viss tid eller tillsvidare meddela förbud eller bestämmelser rörande *transport, lagring* och saluföring samt *export och import* av fisk, kräftor och rom eller rörande *hantering eller flyttning* till annan ort av redskap, som använts vid fångst, *lagring* och *transport* av sådana.

Denna lag träder i kraft den 19 .